

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Consolatio Desperantium, Seu Conciones De Magna Dei
erga Peccatores serio poenitentes, comitate**

Bosquier, Philippe

Coloniae, 1617

[I.] Qvod Mvltis Modis Noceat nisi fuerimus misericordes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56142](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56142)

& sanguinem agni, humorē, & huius agni qui omnia
 pertulit, naturalem participarem complexionem
 cibis enim & potus possunt complexionem immu-
 tare. Sperabat quod in ipsum mutaretur: non tu
 tabis me sed tu mutaberis in me Interim semper ut
 manemus: lupi sumus agnum comedentes ait B. Chrysos-
 tomus. Emendemus hæc quæso, &c.

D. Chryf-
 to. 6. ad
 pop. Ant.

CONCIO VNDECIMA.

Græca. Themà, καὶ ἔσπλαγχνίσθη.

Vulgata. Et misericordia motus est.

Syriaca. Et misertus est eius.

Factâ repetitione vñtata sermonis præceden-
 tis, ita propositum.

Dicemus } I. Quod varijs modis nobis noceat, nisi fuer-
 hodie } mus misericordes
 } II. Quod Deum nobis reddamus aduersari
 } nisi clementes fuerimus.

QVOD MVLTIS MODIS NOCEAT
 nisi fuerimus misericordes.

Hesterno die audiuitis (dilectissime anime) quæ
 & quanta nos ad clementiam inuitent & alle-
 ciant, Hodierno die ostendemus, quæ & quanta
 inhumanitatem ac ferocitatem dissuadeant & conde-
 nent. Quod multum damni incurramus vlciscendo: quod
 ob vindictam tam in hac vita, quam in alia castigemur
 quam parum solati ex vindicta sumamus: Quod ob
 eam sepe honoris ac famæ iacturam, immo omnium bono-
 rum faciamus: Quod gaudio illo, quo aliunde per-
 fundi possemus, nos ipsos priuemus. Quod ob zelum
 vindictæ vitæ, & sepe haud dubie Dei gratiam, vel quæ
 habemus, aut ipsius augmentum consequeremur, ac
 Dei vitam æternam, amittamus. Odamnum ob volu-
 ptatem adeo breuem, inestimabile, verissimum illud:

Atilla

Mille parit luctus homini brevis vna voluptas:

Gaudia plus aloes, quam tua mellis habent.

Dico imprimis quod hæc vindicta causa sit sæpius-
culè, vt honoris ac bonæ famæ iacturam faciamus:
honus siquidem illi non debetur, qui tam abiecto est
animo, vt seipsum vincere uon possit, vt animum suū,
minus quam fessor equum, possit condocere, vt
põssiones suas rationi nequeat subijcere, denique vt
omnia quæ facit & dicit affectuum impetu ad instas
bestiæ, stulti, furiosi dicat vel faciat.

Dicisq; facisque quod ipse

Non sani est hominis, non sanus iuret Orestes.

Verè honoris præclarus est titulus, vt quis hu-
manus, clemens & mansuetus appelletur, imò princi-
pè dignus quo vocatus est Philippus Burgundiæ dux,
Ludouicus mansuetus &c. E diuerso titulus infamis
est, cum quis inhumanus, inexorabilis, implacabilis
& habetur & nominatur. Ideò plerèq; nationes pessimè
audiunt, quod vbi semel ira perciti pollicis va-
gulam memorderint, aut suum, *iura dios*, dixe-
rint, animo permaneant obfirmato. Serius, aut citi-
us in vindictam prorūpent. *manet alta mente repositū*

*Perfidus
Sarr. 3*

Iudicium Paridis spretaq; iniuria forma.

Virg. 1.

Deinde sæpè, id euenit quod commemorat Cice-
ro hūc in modum: Sæpè ait grauius vidi offedere animos
auditorum eos qui aliena flagitia apertè dixerunt, quam eos
qui commiserunt. Sic perlapè fieri videmus, vt ij qui in-
iurias in se admissas puniunt, & se earum vindices ex-
hibent, plus spectatores irritent, & ad iram cõcitent,
quam ipsos delinquētes, vel propter modum iniquū
quo in vindicando vtuntur, vel propter ipsius vindi-
ctæ excessum, aut propter delinquētis imparitatem.
Vt si puer, fœmina, malè sanus nos offenderit. Tunc
enim statim in ore illud est.

AEneid.

Egregiam verò laudem, & spolia ampla refertis,

Cic resp.

Tuq; puerq; tuus: magnum & memorabile nomen,

in Salust.

Vna dolo Diuum si fœmina victa duorum est.

si tamen,

Fœmina in pœna est, nec habet victoria laudem.

Ciceron.

est Vide

Sebast.

Conrad.

Egnat.

Virg. 4.

AEneid.

Vide

Claud. p.

rad in he.

Hinc quondam querela exorta est, & exclamatio in
V 3 popu-

populum Locriensem concitata, quod immanius in Dionysij Tyranni iunioris tyrannides animaduertissent. Ipsi liquidem filias prostituerant, & inter digitorum vngues clauiculis ferreos intruserant. *Ecce cadit in quenquam tantum scelus!* Cum præsectim naturaliter patientibus, supplicantiibus debilionibus compatiamur & faueamus.

Adhæc dedecus est non minimū si quis tēpore opportuno, & ab Ecclesia constituto, non sic ausus cōfiteri & cōmunicare, vt in paschate, aut tempore hebiliari, vel propter remorsus consciētiæ quibus agitur, ac præpedimur: vel propter ecclesiæ, Episcoporum & presbiterorū cōstitutiones, qui indispolitones scientes à sacra nos cōmunionē repellunt, vel debent repellere. Præclare magnus Chrysostronus:

Chry. ho.

6. ad pop.

Ant.

Sive quis dux militia sit, sive princeps diademate ornatus, indignè autem accedat, prohibe maiorem illo potestatem habes.

Euse. Caf.

lib. 6. eccl.

hist. c. 25.

Concilium Carthaginēse etiam prohibet ne oblationes fratrum, qui concordēs nō sunt recipiantur. Eusebius Cæsariensis Episc. narrat, quod anno 246. c. Philippus quidam Christianus Imp. missæ veller assistere, & vigilia paschæ communicare, passus sit repulsam ab Episcopo loci, nisi prius præmitteret confessionem, pœnitentium ritum seruaret, ac peccata deleteret, quorum accusabatur, lubēs hæc omnia fecit, etsi non absq; verecundia. B. Ambrosium simile quid suo Theodosio fecisse scriptis cōsignatum legimus, quod in Thessalonicens. iusto acerbius delæuisset, oblectus est Theodosius. Quis pudor hic fuit, pœnitentis, quæ ignominia? ignominia fuit, infamia, dedecus, contumelia, quod talem suis offensis promerita fuerint pœnā: honori verò maximo fuit illis & laedi, quod tam promptè sacerdotum obtemperarint & se subiecerint imperio.

Si pauper Ioachimus pater beatissimæ Virginis, loco summi dedecoris habuit, quod solenni dedicationis die in Ierusalem ab Ifachar summo sacerdote ab altari & oblatione eiectus esset & exclusus, ad quod sterilis esset, (petebat liquidem à Ioachimo qua

fronte inter fecundos, is qui infecundus erat, & sine prole ausus esset comparere, cum non ignoraret oblationes eiusmodi hominum non esse Deo gratas, quos prole indignos iudicauerat. Si dico tanti fecit hanc ignominiam, ut se hominum consortio indignum reputaret, ut in solitudinem, hanc deuoratum ignominiam, & dedecus hoc imaginarium sortitus, secederet & vitam ad tempus pastorem ageret, quantam infamiae notam contrahit, is Christianus, qui iuste ab ingressu ecclesiae prohibetur. a communione fidelium, ac ab eorum caelestis ac mystici conuiuij participatione arceatur, & praesertim in solenni illo paschae die, quem Sanctus Gregorius Nazianzenus omnium Regem appellat? *Ex templo ex templo, procul ite profani, foris canes. Amice quomodo huc intraisti, non habens vestem nuptialem?*

Vido fratrem Laurentium. Cuparum L. general. 5. vita S. Annae cap. 3.
D Grego. Naz. ora. 2. de susnere parvris.

Patet ita notum est omnibus & perspicuum, quod qui innotiam sibi illatam vult referre, saepe, ut turo fertur adagio, *soleat irritare crabrones, & oleum igni imponere, & ut ardeat vehementius, insufflare.* Quod laceat inimicam suam, ut peiora concipiat, faciat, dicat, ex vno homine diabolari duos exsuscitet, aut odinam, vel unam sibi infamiae notam iouat: *parua scintilla magnum saepe excitat incendium.* Nec enim homo aptus imitatur, quae ubi semel emiserit & infixit aculeum, imbellis est, quia vim suam totam exurit: At homini mille sunt pugnae modi, ac se defendendi, manus, pedes, oculi, vultus, status, gestus, risus, & quae his excellit, lingua, quae semper est certare parata, nunquam fatigatur, nunquam eius acies, etsi conerter assidue, etunditur, non ab similibus est Ogeri Dani, aut Goliath gladio. *No est similis huic non etiam ab similibus folijs Aegypti, quae plicantur, sed nunquam rumpuntur.* Lingua, ut sciat, sagittarum inexhausta est phara, *quid detur tibi aut quid apponatur ad linguam dolosa.*

Lib. Reg.

Sic cui se prima iniuria, aut contumeliae ultorem praebet, & quicquid nocementi potest in aduersarium suum conijcit, saepe quae nollet, audire & pari-

tur: *Qui qua vult dicit, qua non vult audiet.*

Rob 6.

Qui qua vult, agit aut infert, qua non vult patitur & refert. Acrior non posset esse aut turpior infamiam, quam si illatam referat iniuriam. Est quod accipit rostrum ardeat alis cōtectum præcaueat, dum in eam vult inuolare, subinde contingit, vt qui rostrum vult acutum præscindere, aut illud capitis obtegere, rostrum excipiat. Quippè non desunt magistri Aliborū, per quos, verborum scommatibus & dicerijs quis cū alijs certamen ineat, & verborum iacula retorqueat, & dum hoc contingit, ridet p̄stacus, ridet quorūque præsentēs sunt. Atque sic è morbo leui, in grauem, è Seylla incidit in charybdim, vt habet prouerbiū. Hoc est de malo in peius: *Qui timent pruinam, irruet super eos nix.*

Baccha bacchanti si velis aduersarior,

Ex insana in sanio rem facies, feriet sapiens. ait quidam sapiens sapienter.

Consultius foret si se in pace quis cōtineret, & sui pisciū, vt aiunt, portione contentus esset, & quiesceret, & si ei in toto benè nō sit: *tamen dimidiū plus con.* Audiuitis aliquando lepidum illud dictum quod de subrustico enarrari solet, (siue illud domini Gaulard sit, siue Domini de Vaudosime, aut alterius nostræ zotatis Aesopi,) cui cū milites mediā pāni, quæ habebat partem, furto auferret, velletq; cōcionatorio iungi officio, ac ferid diceret, q̄ in die iudicij exactā essent de hac iniuria corā supremo iudice rationē reddentū, tā parum effecit, vt nec restituerint q̄ vi abstulerant milites, quin potius alterā quoq; panni partē viculiferint dicētes: quandoquidē tantum nobis præscribis terminum, nempe vsq; ad iudicij diem, in quo sumus rationē reddituri, iterum & alterā panni partem auferemus. Si tolerabiliter, & nō repugnantē primā panni partem dimisisset, alteram sibi reseruasset.

Quid nunquā intellexistis per plures fuisse qui, cū omni rigore suos vellēt persequi accusatores vellēt, que ij cauerēt palinodiam, ac honorabilem honoris reparationē restituerēt eō tandē deuenere, v. & fures

& latrones ipsissimi sint adiudicati? Si eos quis dixerat; ut cūq; vino capros, veri postmodū probabantur ebrj; si filias nimis lasciuas vocauerat, veræ meretrices inueniebatur. Quis nesciat turmam militum, si persequentibus eam hostibus prematur & pugnare cogatur, sæpè omni timore postposito animum resumere, & ausu generoso in hostes pedem referret. Tunc de pontibus potius aureis eis erigendis, quam de continuanda persecutione instituitur colloquiū.

Optimè nobis consulere, si aduersarios, dum animaduertunt nos aliquid in illos machinari, hæc & similia animo & cogitatione contrectare nobis persuaderemus: Si sapias, tace, ne doceam te: legendam noui tuam, cuius tu ignarus es, aut te ignarum simulas.

*Parcius ista viris tamen obijcienda memento
Neuimus es qui te transuersa tuentibus hircis,
Et quo, sed faciles Nympha risere sacello.*

*Virg.
eclog. 3.*

E contrario dum dissimulamus, dum hominem ira perimotum placidè & sedatè toleramus, videmus sequenti die, hos Rhodomontios, hos furiosos Rolandos ad pedes nostros prostratos, veniam postulantes, omnia reuocantes, carnem denudantes, omnia pro nobis sufferre paratissimos, *in festum uolet esse, furor quod suaserat.*

Hoc est Parthorum more vincere, nimirum fugiendo: Hoc est cervicalibus & culcitris mollibus frameas infringere: Hoc est lentitudine fulgur euitare, nec enim rebus nocet cedentibus: Hoc est dormiendo fulgur declinare, nec enim dormientes, ut volunt, fulgure tanguntur. *Sermo mollis (aut nullus) frangit iram: responsio dura suscitatur furorem, Prouerb. 13.*

*Ut fragilis glacies interit ira, mora
Cedere repugnantem cedendo victor abibis.*

*Ouid. de
arte.
Idem secus
de arte.*

Denique contigerit, ut contingit læpiusculè, vel vigilantia, & custodia sollicita eorum, quibus intentatur minæ (nā ferè vltimi pereunt qui verbis terrentur & minis, minæ elatæ multum nocere solent. *Se-meca in Medea. Perdunt professa odia vindictæ locum, re-læ*

præmissa minus seruiant, ait B. Gregorius) Vel consilio & defensione amicorum; aut Dei bonitate & misericordia, qui suorum protector esse solet: *Dedisti metuentibus te significationem, ut fugiant à facie arcus, ut liberentur dilecti, scuto circumdabit te veritas eius: non timebit timore nocturno. A sagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris, ab incursu & demonio meridiano &c. suos Deus custodit omni custodia. (Tu vallasti cum dicebat Satan de Iob) quasi dicat: tu Domine Deum tuum seruum Iob ut in asylo, ut in vrbe refugij detines, non secus ac Rex Acrisius filiam suam Dauacem turri aenea incluserat, eamque custodiebat:*

Dominus firmamentum meum, & refugium meum.

Deinde dirigit suos Deus. *Qui docet manus meas ad praelium, & digitos meos ad bellum. Immo ipse brachia suorum dura reddit & fortia ad æris instar: dedisti arcum ex eum brachia mea. Vel impedit Deus suorum inimicos ne tantum noceant quantum vellent: in campo & freno maxillas eorum constringe, qui non appropinquant ad te. Vel inimicorum & aduersariorum arma, ac consilia, euertit & dissipat. Siue alio modo suis succurrit, & protegit.*

Si itaque ita euenerit, ut quis alteri nocumento esse voluerit & non potuerit, manus ei inferre tentabit, & bene delumbatus redierit, nonne summum hoc dedecus merito iudicabitur? Nonne talis in tenebris latitare debet torus tremendus, & pudore suffusus ut Galli Gallinacei facitare solent, teste Plinio, dum superantur? Nonne centies & centies in die illi obijcietur vel illud Biantis: *Quid stulti proprium est non posse & velle nocere.*

Plin. lib. 5. hist. nat. ap. 8. Bias apud Aulionii.

Vel illud Isaia: *Audiuimus superbiam Moab, superbus est valde: superbia eius & arrogantia eius, & indignatio eius plusquam fortitudo eius. Aut illud ex medicina & Physiogaomia: Cholericus multum vult. & parum potest: illud quoque Poete in eundem quadrare poterit. Velis quod possis Item illud: *vana sine viribus ira: nec enim cit homine eo stultius, qui maiora viribus audet.**

Et talis meritò per alios aduersarios cum summa ignomina ad inimicum suum victorem amàdari potest, quoties cristas volet at tollere, ac se vanè ostētare: *Nominus ē qui te, Et quisquam nomen lunonis adoret?*

Quædam natio rei bellicæ gloria illustris, ex parte à gloria excidit, quod animo nimis obstinato & præfracto vindictam de inimico suo sumere solita fuerit, nec tamē eam sumere sapissimè potuerit. Immo succubuerit ignominiosissimè, etiam in proprio solo, ut nō immeritò hoc dicteriu in eā contortū fuerit, *talis natio vincit* Ironice, pro vincitur: nimirū ab ijs quos se superaturam omnino in animum induxerat.

Vitius dico, quod dum iniuriam referre molimur, fortunas nostras dissipamus: medicis siquidem emplastra sunt persolucenda, lassis pro tempore quo ægriou decubuerunt, satisfaciendum, Si mutilati fuerint aut occisi, pax vel cum mutilatis, vel occisi hæredibus tractanda est. Aduocatis, si ius prætendimus, etiam aliquid obueniet, habebit & iustitia partem non minimam. Sapius filco omnia bona cedunt. Sapius sententia Iudicis aut propria sponte in alias provincias immigrandum est. Quam multi Reges dum animo digladiatorio se vindicare voluerūt, ad fortunam adacti fuerunt miserandam, statumque suum euerterunt penitus?

Aded quippè perniciosa est vindicta, aded hominibus inuisa, ut non facilè quis se Domini alicuius, aut Principis iugo subijciat, quem iuexorabilem esse intelligit aut implacabilem; Et si quis subierit, protinus excutit illud. Quis puer, si sui iuris fuisset, non se in disciplinam Orbilij grammatici celeberrimi, libenter dedisset, nisi eius crudelitas obstitisset? tempore Ciceronis hic floruit, tantaque fuit in discipulos suos immanitate, ut *plagosus*, ab Homero proprio discipulo fuerit appellatus: Et his epithetis à Suetonio descriptus: *Fuit, ait, natura acerba non modo in Antisophistas (quos omni sermone lacerauit,) sed etiam in discipulos.* De quo sic etiam Domitius Marsus;

Vide
Quint.

Si quos Orbilius serula, senticaq; cecidit:

Verè in eam deuehor opinionem, quod eius scholæ planè deserta fuissent, nisi eas parentum imperio, filij frequentare ob insignem qua erat eruditionem compulsi fuissent;

In aetatem infirmam, & iniuria obnoxiam, nemini debet nimium licere, ait Quintilianus.

Ecquod mancipium libenter diuendi cupere Domino duro & feroci: Ecquod mancipium si Dominum difficilem, iracundum, implacabilem, acrem ultorem, habuerit, qui propensior sit ad verberandum, quam ad victum subministrandum, qui etiam si benefeceris tumultuatur: si quid malè admiseris, plumbea ira commouetur, quales plerumque diuites sunt & magnæ auctoritatis homines; iuxta illud Plauti:

*Plaut. in
penulo
act. 3. scena
ult.*

Verum ita sunt nostri isti diuites,

Si quid benefacias, lenior plumbæ est gratia:

Si quid peccatum est, plumbeas iras gerunt.

Qui etiam scribunt in marmore lasti,

qui te factorum aut dictorum memores futuros astruunt.

*Virg. 3.
Æneid.*

Necdum etiam causa rerum, sæuig; dolores

Exciderant animo, manet alta mente repostum

Iudicium Paris. Qui quod promiserunt exequuntur & suos plagis mulctant acerrimis, quod differunt non aufertur. Ecquod, inquam, mancipium, si talem habeat Dominum, non ei ad calendas græcas rediturus valedicat: mallet fugitiuus per syluas diuagari, & in antro etiam cum leonibus, vt Androëdus ille leonis medicus (attestante A. Gell. lib. 5. noct. At. c. 14.) & pet leonem ereptus, quam diebus singulis sub eiusmodi tyrannicè discrucari.

Vnde quæso contingit, vt sæpè Reges suis destituantur subditis ac prouincijs, vt Roboam filius Salomonis, nisi quia ipsi, aut eorum ministri inordinatis affectibus cuncta gubernant, immò vindictæ zelo reuigerunt, & rarissimè inter eos illud *misericordiæ motus*, sed sæpius, ira motus, furore percitus auditur, legitur,

rur confpittur? Sic opprelli dum alios offendunt opprellor, conſpirant & coadunantur, *infirma auxilia, firma conſenſus facit.*

Corpus noſtrarum prouinciarum, prohdolor, non ita diuulſum eſſet & diſſociatum, & à iugo boni ſui Principis auulſum, ſi *mifericordia motus*, in quorundam regionum miniſtrorum cordibus fixius quam ira motus locum occupaffet. Si pes miſericordiæ potius quam pes iuſtitie præceſſiſſet, vel ad minus æquali grefſu proceſſiſſent. Cæterum quia quidam regij miniſtri non vt Paſtores gregis ſibi commiſſi, ſed vt lupos ſe habuerunt: *ouem lupo commiſſiſſi*, oues omnes diſperſæ ſunt & diſſipatæ, immò extrætes adhuc nonnullæ, nec ſolum extra ouile & obediẽtiã naturalis ſui Principis, ſed etiam, quod magis dolendum eſt; extra ouile Ieſu Chriſti & eccleſiæ gremium. Vnciã huius, *mifericordia motus*, cum vnciã zeli iuſtitie; in æquali plus minus quantitate erat vera nicotiana, erat verum moly Homericum, antidotum erat, & totius huiusce mali remedium. Via erat recolligendi has oues diuiſas, & in caulam Sactæ matris eccleſiæ reducendi.

Bataui illi arietes, fortassis non tam obfirmato ac periuicaci eſſent animo, non ſolum ad redeundum in eam à qua deſciuerũt eccleſiam; ſed ad id quod ouilis eſt Chriſti, ſuis verborum præſtigijs ſeducendum, & tanquam lupi, ad oppugnandum Dominos ſuos, paſtores ſuos, ouile & oues. Quid meruiſtis oues? fortassis aut emerſiſſent, & vt prodigus ad patrem ſuum reuerſi fuiſſent, quem mitem ſciebat, & ad ignoſcendum procliuem: aut facilè paſtoris humeris in ouile importatæ fuiſſent.

Modus quo obuiam itum eſt tot machinationibus in Imperatorem Auguſtum excogitatis, non ſupplicia fuere immania: his ſiquidem aliorum animi, ad imitandos antiquos latrones & homicidas erigebantur potius & confirmabantur: ſed ſuum fuit, *mifericordia motus*; & remiſſio, quam in inſtanti imperiũt ijs, qui vltimæ coniurationis erant conſcij, nã

veniam indulget omnibus accusatis, quos tamen prius modicæ increpationis virga correxerat, immo Corneliū auxit consulatu. Ab eo tempore non conspirationes dumtaxat, sed conspirationum omnis celavit suspicio. Hoc misericordix oleum in mare trahit nullum, omnem prorsus tempestatem compescuit.

O nobile recipe hoc *miseriordia motus*! recipe utilissimum vel ad conseruandam corporis reipublice sanitatē, vel ad recuperandā si perditā sit; Delphum rex piscium est, quem ceteri atim sequuntur pisces, quod mansuetus sit & philanthropos.

Benedictus Deus, quod Principes nostri iam tandē hoc experiantur, & toto conatu per media contraria occurrere contendant, *Sedes ducum superborum Deus destruxit, & sedere fecit mites pro eis* Eccl. 10. Faxit Deus ter opt. max. ut ipsorum vnctiones tam dulces sint & propria, ut à vera fide seiuncti resipiscant & per *miseriordia motus*, nostrorum Principum mansuetissimorum, reconcilientur. Ut *ira motus* aliquorū ministrorum nimis ferocium, & in mansuetorum, ac ad vindictā propensiorum, qui omnia perdere, omnia excindere, omnia igne cōsumere, omnia voluit subuertere, cesset tandē & tranquilletur, & quos *ira & feritas* dissipauerat, colligat *miseriordia & humanitas*, dissiuncti ac infirmi conlocietur ac consolidentur. Omnino futurum, Dei fauente clementia, spero, ut omnia tam preclari corporis membra rursum in vnū cocant, copulentur, adglutinentur *ossa ad ossa*, & hoc medicamine notati huius potentissimi *miseriordia motus*, in toto nostro Belgio, *Sedes ducum superborum destruxit Deus, & sedere fecit mites pro eis* Eccl. 10. Sed sobriē & temperatē de his statuū mysterijs, & regalibus Sacramentis agendum: *Mysteria regni, & sacramenta Regis abscondere benū est*. Ad nostros arietes redeamus. Dico igitur quod plus nimio vindictam appetere potestati oblit, nec facile quis ad honoris fastigiū subleuetur qui facilius exacerbatur. A paruo cane sæpē tenetur aper. Lucius, aut lupus piscis a ranula vno, aliquando utroq; oculo priuatur, dum pleno saltu in ipsius caput coxis extensis insilit, oculosq; ladir, vel panitus eos lumina-

Vide libel.
lat ioco
seriorum
ioco. 649.

bus orbat. Et quavis vltro citroq; lucij per piscinam excurrant, & se ramis, aut arūdinibus piscinæ illidat, vt hunc paruum inimicū excutiant & sua sede deturbent, illos tamen prius defatigatos & languentes fūdum adire cōpellit, quā super aquā coaxans & quasi triumphans resiliat, & de victoria inflata, renatet. Miseri interim lucij fame pressi discurrunt, & famelicum venere, arena duraxat implent, occæcati siquidē cum sint, piscibus alijs non possunt insidiari. Quidē nec aquila quidem in sinu leuis, ab insidijs Scarabei & machinationibus tuta est, & secuta. Homunculus ingentem potest prosternere quercum. A capris & ouibus plerumq; capiuntur lupi.

A cane non magno sapē tenetur aper.

Præterea appetitus iste vindictæ sapius nostrum frangit animum, omnemq; excutit letitiā, ac efficit vt quasi iam in hac vita alterum pedem in infernū præcipitem demus (sit tamen vita talis si vita appellant) At mites & mansueti quasi in paradiso viuentes, beatorum gaudium, quod est consummatissima pax, per anticipationē, prægustant, ita Regus Propheta. *Mansueti autem hereditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis. Exultet mansueti & latentur.* Et Christus ipse: *regnum Dei intra vos est.* Item: *Iugū meū suauē est: Iugū Christi mansuetudo est & humilitas.* Et alibi: *in patientia vestra possidebitis animas vestras,* nā vbi omnes amaueritis, ab omnibus etiā amabimini. Animis verō ferocibus, cholericis, exasperatis nullum est gaudiū, nulla quies, pax nulla. *Circum errant furia, poenarumq; omnis imago.* Dū omnibus lites intentant, & in omnes irūpere volunt, omnibus sunt exosi, insurgunt in eos omnes, veri Ismaelites, Saraceni, Turcæ: *manus eius contra omnes, manus omnium contra eum.* *Infernus, infernus domus mea est,* dicebat patientissimus ille Iob. Ira & his tumultuosis & turbulētis dici potest: *Infernus infernus intra vos est: dolores inferni circūderunt vos.* Verē infernū, ecquid. n. in mundo ita laboriosius, quid cū gaudio pugnātius? *ira quid laboriosius?* ait Seneca. Quib⁹ nō suis, quib⁹ nō facibus horū hominū ferociū incendūtur ani-

Psal. 36.

*Syl. Itali-
cus.*

animæ? quibus nō motibus, & quasi flagellis, ad vi-
dictā sumendam concitantur? Quā eorū animæ die
noctūque anxie sunt & inquietæ? quibus non mal-
leolis, tinnitibus, gryllis, eorum diuexantur capita
quot conceptus, quot cogitationes, quot machina-
tiones, quibus citò, propriè, duplò vlciscantur; aut
quibus inimicorum suorum insidijs & stratagemam-
bus obstant, eos torqueant & irrequietos reddant
Quare iratus es, & concidit facies tua? dicebat Dominus
Deus Cain.

Gen. 4.

Quanto aduersariorum timore, & tremore com-
piuntur? Nec enim aliter fieri potest, quin is, qui
alios timore percellit, etiam ipse timore capiatur. Pe-
gnantium timor, non vnius dumtaxat partis est.

Clau. de
quarto

Qui terret plus ipse timet, ait Claudianus.

Qui terret idem & trepidat:

Honorij
consulat.

Timet timētes, metus in auctorem redit, dicit Seneca.

Sunt qui arroganter & elatè loquuntur, & extensis
se irarum motibus efferuiscere ostentant, & tamen ti-
more ingenti afficiuntur, eosq; reformidant, quibus
se existimant timorem incutere. Qui alios terret, est
quod etiam terreatur: *multis terribilis, cauet o multos*,
ait antiquus quidam. Aut de nocte surgendum erit, ut
in nemore suum exspectet aduersarium: aut tremen-
bunde ambulandum erit, & thorace chalybeo mu-
nitus, borbardis onustus, gladio accinctus, stipatus
comitibus procedat necesse est, cui & vix centum
oculi, si tot illi, ut Argo inessent, suffecerint, ad excu-
bias agendas, ac insidias inimicorum cauendas & de-
tegendas.

Deinde vel benè succedit iniuriam inimicorum re-
pellendo, vel malè. Si benè, statim gaudiolū aliquod
occupat pœnitudo & dolor. Pœnitudo siquidem &
dolor ipsum concomitatur peccatum: *Statim, in fori-
bus peccatum aderit*. Acce dit iustitiæ, parentum, & a-
micorum ipsius offensi timor. Et tunc dici solet, quod
Lamech cum casu occidisset Cain, quem feram ali-
quam dumetis inuolutam arbitrabatur, dicebat
Audite vocem meam uxores Lamech, quoniam occidi
virum

Gen. 4.

virum in vulnus meum, & adolescentulum in liuorem meum.

Rursus remorsu conscientiaē vrgetur & exagitur quod amicē fortassis vitam eripuerit, vel in exilium pepulerit, aut ei nocumētum aliquod intulerit Quot stimulis & quibus agitarus fuit, putatis, Alexander magnus, dum Clytū fidelissimū suū amicū, & quo familiarissimē vtebatur, eō quod Philippum patrem Alexandri defendisset, & ipsius Alexandri pompam, apparatus & intolerabilem excessum arguisset, de medio sustulit: Narrant Diodorus & Iustinus Historiographi, quod cum ipsius ira non nihil deserbisset, dilectissimo suo perēpto, etiam sibi mortē consciscere tactus dolore, & p̄nitūdine non minus furiosā, quam eius fuerat cholera, tentārit, im̄mō manus sibi attulisset, nisi a suis fuisset prapeditus, & in cubiculo retrusus, in quo per diem noctemque integram, nemini locutus est, continua suspiria ex imo pectore trahens, nec quisquam ad eum accessum habuit, etiā si fuisset intimus amicus & familiaris. Addit Iustinus: *Ob hac, inquit, illi quatrūdō perseuerata inedia est, donec exercitus vninersi precibus exoratus est.*

*Iust. lib.
12. hyst.*

Quanto desiderio Athenienses sui Themistoclis, quem liuore inuidiaē in exiliū detruserant, commoti sunt? Et Romani suū Camillum, quem etiam ex inuidia, & ingratitude in exilium eiecerant, cum Brēnus cum suis Gallis Senonensibus iam ipsorum urbē incendisset, & ipsorum Capitolium obsidione cinxisset, eosque fame pressisset, quibus non votis exoptauerunt? Historijs Gallicis proditum est, quod magnus ille Enguerandus Marignius, penes quē sub Philippo le Bel rerum erat potestas, anno 1315. suspensio interierit in Monfaucon iuxta Parisios; & quidem in eodem patibulo, quod ipsemet alias cum palatio Parisiensi, instantia suorum inimicorum erigi iusserat. At protinus ipsius desiderio flagrarunt, ijdem, qui mortē ei machinati erant, & eundem inter viuos esse votis exoptarunt ardentissimis. Iudas ipse nunquid *penitentia ductus est, quod tā sceleratē propriū & pro-*

*Bern de
Gerard in
sua Franc.
hist. li. 13.
Pag. 79.*

X, didisset

Virg. 4.
Æneid.

didisset & vendidisset Dominum? Hocne est quod lo-
dæis Dominus minitabatur dicens: Ego vado, & que-
retis me? Et nomine Dido, sapè vocatur. Sic quondam Her-
cules, eum propria vxori necem attulisset, exagitans
furijs eius filijs, respuit, & agnito scelere, tanto cõsi-
cientie remorsu diuexatus est, vt vitã sibi exhaustisset, nisi
parentis sui preces eum fuissent remorata. Sic per-
spè vltoribus accidit, dum ira inflammata vindictam
lumere volunt, tristantur, & lachrymas effundunt.

Seneca in
Herculo
furente
act. 5.
Voces sunt
Herculis.

Dent arma panas, vos quoq; infaustas meis cremabo
lis, ó non merciales manus.

— nemo polluto queat,

Animo mederi: morte sanandum est scelus.

Horatius: Virtutem presentem odimus

Sublatam ex oculis quarimus, inuidi.

Quid? quod & ipsi parentes persapè mærore con-
ficiantur, si in proprias proles seuerius animadu-
terint: Terentius princeps latinorũ Comædorum, in
quadã comædia senẽ penitentẽ introducit, quod as-
perius filiũ tractasset. & eã ob causã dicit eundẽ vitã
vixisse austeram, multaq; mala & incõmoda pertulisse
tantisper, donec tandẽ peregrinatione reuersus esset
filius. Sed vt loquatur Terent. & quã verbis hæc fle-
bilibus recẽseat, audiamus. Ter. in Heaut. Act. 1. sc. 1.

Eum ego eieci hinc miserum iniustitia mea.

— usq; dum ille, vitam illam incolit

Inopem, carens patria, ob meas iniurias,

Interea usque illi de me supplicium dabo,

Laborans, quarens, parcens, illi seruiens.

Ita facio prorsus, nihil relinquo in edibus,

Nec vas, nec vestimentum, corruasi omnia,

Ancillas, seruos, nisi eos, qui opere rustico

Faciundo facile sumptum exerceant suum,

Omnes produxi, ac vendidi. inscripsi ilico

Ædeis mercede, quasi talenta ad quindecim

Coegi. Agrum hunc mercatus sum, hic me exerceo.

Decreui tantisper me minus iniuria

Chreme meo quato facere, dum siam miser,

Nec fas esse vlla me voluptate hic frui,

Nisi ubi ille huc saluos redierit meus particeps.

ANRON hæc est parris luctuosa lamentatio? Et hæc illi euenere ob defectum *miseri cordia motus*, quod mirum nullam iuuenturis habuerit rationem, & cuncta ira motu sine commiseratione transegerit.

Quot patres inuenire est, qui filijs suis infausta imprecantur, eosq; diris deuovent, immò nonnunquam, (horret dicere) eos auferant cacodæmones, vel possideant optant & precantur? Et sic contingit plerumque; & cum eos immensis angoribus & languoribus confictari videt, tunc summo confic iūtur mœrore, tūc se habent impatiētius, cui sanctorum in eū debeant commendare, quem in patronum cooperare, cui suas offerre oblationes, cui Exorcistæ libera ndū a genio malo committere, inquirunt sollicitē. Quid nonne aliqui sibiipsis optant frangi ceruicem, in orrem, pestem desiderant, seipsos dæmonibus dicant & consecrant, & sæpè quod optant, & ut optant euenit? Videtis igitur quod si vindictæ vestræ ex animi sententia successerint, si in flagranti actu vnciam vos latitiae acceperitis, si de victoria nonnihil recreati fueritis, paulò post decē tristitiæ ac penitudinis vncias deglutietis. Si verò res non, uti sperabamus, successerit, nec in inimicum quæ volebamus, ea damna coljcerimus (nam nec scelesti homines, nec ipsi dæmones tantum nocere possunt, quantum vellent, Deus quippè eorū vires limitauit, & certis terminis circumscriptis, Deus bone quis dolor, quod cordolium, quis furor? Tunc sortē nostram lamentamur; omnia litibus & querimonijs complemus, contra cælum & terrā blasphemamus, quod nostris non annuerint conatibus. Audite quæso, ut Iuno egrè ferat Troianos inimicos suos adhuc secundo vento in mari vagari, nec eos omnes in excidio Troiano prostratos fuisse.

*Iuno æternam seruans sub pectore vulnus
Hæc secum: mēne incepto desistere victam?
Nec posse Italia Teucrorum auertere Regem?
Quippe veror fatis.*

Vide D.

Aug. l. 22.

Ciuit. c. 8.

Suirium in

vita Ze-

nonis

Martyris.

*Egi & quæ Diuum incedo Regina, Iouisq;
Et soror, & coniunx, una cum gente tot annos
Bella gero! Et quisquam numen Iunonis adoret
Præter ea? aut supplex aris imponat honorem?*

Quam anxio fuerit Saul animo & confternato quod gentium suum pauperem ac innocentem David tanto tempore persequeretur, nec tamen eum suæ face:re posset potestatis, quis sermo explicet? Immo v' erò in potestatem ipsius David incidit sapius, n' isi patre fuisset probitate candidior. Quoties fatiæ dabatur quod David è Cecla, aut ex alia minurione esset egressus, & Saul eum se posse circumvallare, aut in eum manus violentas injicere arbitrabatur, pauper Rex laudi atque gloriæ generi sui inuidens, toties novus velut erat infernus, toties angabatur & cruciabatur: cum etenim omnes eò suos inflecteret conatus, vt eum exterminaret, videretque se ni hil efficere, se oleum perdere & operam, nemo ad dubitauerit, quin furore quodam percitus fuerit ac amentia. Quin ad instar leonis aut vrsi dum baculis exaerbantur in carceribus suis, & irritantur, rugerit ac gurgidierit: Quin etiam labia momorderit vt solent quædam animalia dum iræ motu concitantur, fustes & ungues morsu dilacerare.

De Trigide narrat qui de animalium natura scripserit, quod cum ad venationem excurrit, si quis eius fecus abripiat, statim furiosa raptorem insequitur, eiusque insistit vestigijs, quod si perspexerit se eum non posse assequi, tunc velut rabie commota, omnem in seipsam conuertit furorem, sibi que ipsi vitam exhaurit. Non absimilem Tigridi Saulem fuisse mihi persuadeo, cum cerneret se in persequendo Davide operam ludere. De quodam Imperatore memoria proditum est, quod ira & furore extinctus fuerit, nec aliam ob causam, nisi quod fugitiuum quemdam, quem supplicio acerbo de medio auferre cõstituerat, inuenire non potuerit.

Vt mare dum scopulis illiditur, nec pertransire potest spumas agit: sic eiusm odi homines, dum se vi-

Etos cernunt, & se sua spe frustratos, in iram effunduntur, & præ ira non possunt non spumare. Etiam summo suffunduntur pudore, quoties hoc innotescit, & ad suos victores & coryphæos mandantur: vt Burgundis contigit, Metis ac Naricci; Gallis, Papiæ; Hollandis iuxta Antuerpiam; Hispanis in Nouoportu, Romanis Cannis; Persis Salamina; Baiaze-to & Turcis suis à Tamerlano in monte Stella; Selim & Turcis suis à Domino Ioanne Austriaco in Lepanthe; Alijs Turcis à Comite Carolo Mansfeldio Strigonij, & sic de consimilibus, & quando eis dicitur: *hic tibi meta datur.*

Ingens est nationi cordolium, quæ spe totum orbem deuorabat, & totum aut nihil volebat, *aut nihil aut Cesar*, si ab exigua hominū multitudine, coneratur & prosternatur, fastus quidē & ambitio eiusmodi nationi coercetur & reprimitur, sed vehemēter dolēdū, quando id cum summo bonorū Principum fit: detrimēto, & animarū dispendio. Sed meliora sperāda.

Sed his addamus, quod non solum eueniat vt tales vindictæ cupidi, & implacabiles frustrentur & exsibilētur, eò quod suis fuerint aduersarijs inferiores: sed eiusmodi vindicta extimulatur eorū inimici ad plura audenda & maiora, ad opes sæpè ac honores euehuntur, & tunc his vindictæ licentibus accrescit tristitia, & furor reuoluit. Solet enim Deus seruos & amicos suos vijs aliquādo obliquis & indirectis, ad bonorum affluentiam perducere. Sic olim Israeliticum populum per vias asperas ad terram promissionis transmisit.

Circumduxit per viā deserti, qua est iuxta mare rubrū. Exod. 13.

Circumduxit eum per desertum quadraginta annis. Num. 32.

Circumduxit eum & docuit: Et custodiuit quasi pupil-

lam oculi sui.

(eius.

Magna opera Domini, exquisita in omnes voluntates Psal. 110.

Permittit sæpè diuina bonitas hominē varijs persecutionū procellis circumueniri, vt eum postea prouehat ad altiora. Oculis suum inspergit puluerem, luto cæcorum inungit oculos, vt lumen recipiant.

Amicum suum Iob omnibus nudat bonis, & vsque ad sterquilinum deprimat, vt accrescant, & duplicentur eius diuitiæ. Permittit Iosephum fieri mancipium, vt tandem vicerex denunciatur. Efficat vt quis se hominem trucidasse existimet, & tamen vulnerado eripiat eum à morte: efficit vt dum quis alium vult de gradu deijcere, eidem ad summum dignitatis fastigium, viam muniat & patefaciat. Existimas sæpe te subuersurum inimicum, & ei pontem extruis, scalam subleuas, humeros offers quibus ad altiora conscendat. *Percutiam & sanabo.* Iason quidam, vt litterarum monumentis consignatum legimus, Rex & Tyrannus, Pherarum in Thebalonia, postquam à medicis, qui apostema quoddam curare non poterant esset derelictus, ad bellum potius moriturus, nec enim diutius vi uere percipiebat, qui victurus, se contulit. Accepto ab inimico vulnere, & eius pectore laeso, pristinae sanitati restitutus est, ita vt inimici gladius in bello sanitatis fuerit occasio, quam nec inter amicos, nec in medicorum scholis, aut in Pharmacopolarum officinis potuit recipere.

Quod Ioseph a fratribus tuerit Madianitis venditus, qui liuore inuidiæ, quod à Patre plus ceteris amaretur, tabescebant: & timore ne ob somnia quæ haberat, sublimaretur percussi erant, ac in eum iræ, quod de crimine pessimo accusati essent, commouebantur, nonne inde suæ promotionis & ad tanti honoris culmen assumptionis habuit initium? Paulò post factus est magni principis aulae præfectus. Adhuc quod à sua Domina Principe falsò accusatus fuerit, tanquam qui eius pudicitiam expugnare voluisset, nunquid modus fuit, quanquam periculis plenus, ad maiora perueniendi? Cum siquidem carceri esset mancipatus, somnia suorum duorum sociorum interpretatus est, quod cum Rex rescisset, eique etiam sua exposuisset somnia, statim in ipsa Regis aula promotus est, statim totius regni Ægypti vicerex proclamatus, & Saluator Mundi denunciatus. Sic è carcere ad thronum. Et è contrario ecce fame conflictantur eius fratres, ecce ad fratris quem vendiderant, auxilium

xilium transfugiunt. Quantum fuerat hoc periculum, nisi micillimus fuisset & mansuetissimus?

Aman arrogans ille & typho superbiæ inflatus Macedo, humili loco natus & obscuro, in viceregem Persiæ sub Assuero cooptatus est, ceterum prospero fortunæ successu nesciens vi, sed tua potentia abutens, & Regi imponens, voluit Mardochæum & totam nationem Iudaicam opprimere & exterminare. Mirum dictu, Qui Mardochæum optabat deprimere & velut in nihilum redigere, ei scalam erexit, qua in proprium palatium assurgeret, cumque sede sua ac bonis deturbaret; & tam altè ascenderet, quo altius ascendere posset, non haberet nisi Rex fieret, & tandem incidit ipse Aman in foueam quam fecit. Sic dolo dolo repellitur: sic contra vulpem vulpinandum est.

Themistocles rebus præclare & fortiter gestis tantam consecutus est famam, tamque celebre nomen, vt tanto splendore inuiderent aduersarij, ac vt loquitur Cicero: *Propter inuidiam in exilium missus sit*: Miser ille recto itinere ad Xerxem, Persarum Regem, quo cum felicissimè decertarat, eumque aperto Marte prope Salaminam fregerat contendit, ad eius pedes se demisit ac eius misericordiæ submitit. Quid vultis? Omnes artes perdocet necessitas: Omne agitat consilium, vt populari fertur adagiolo, cui deficit edulium. Quid accidit? Honore adauctus est & dignitate. Tanto Rex perfusus fuit gaudio, vt pernox somnando ipsum Themistocle mente pertractaret, & tanta fugitiuum suum, & ab inimicis suis expulsū, opum copia, tot & tantis facultatibus eundem cumulauit, vt quodā die ipsemet Themistocles dixerit: *Perieramus, nisi perissemus*. Hoc est si nunquam à nostris pulsi in exilium fuisset, si nunquam ab ijs pressi & oppressi, nunquam ad tantos dignitatis gradus subuecti inter externos fuisset. Cū verò fors ita, eōtra multorum opinionem tulisset, quid cordis habere potuerūt eius aduersarij, videntes eum ad tā excelsum dignitatis fastigium assumptum esse, quem se perdidisse, ac

ei exitium attulisse, arbitrabantur?

Annon Aman extremè affligebatur, cernens Machabæum hoc ferè modo, tanta dignitate florentem? Quid animi poterant etiam fratres Iosephi habere cum eorum molitionibus, eum ad tantum dignitatis gradum elatum esse cernerent? Hi haud dubie & illi diem illum & horam maledicta congregabant, in qua eiusmodi persecuciones contra eos cæperant machinari. Sic sæpè iustissimo Dei iudicio euenire solet, quod orbem totum ratione gubernat. Sic dico accidere sæpè, ut vindictæ appetitus, omni gaudio eos exuat, qui plus æ quo, illius sunt sitientiores.

Sed ut hæc fusius prosequamur, nonnè & ipsa infamia, quam eiusmodi vindicta afferre solet, mirum in modum affligit hominem & excruciat: Magnus ille Alexander cum Clitum suum familiarissimum ita motu contrucidasset, satis hoc ut ad se redisset, intellexit: nam, teste Iustino, *Reputabat quantum in exercitu suo, quantum apud gentes deuicias fabularum, atque inuidia, quantum apud ceteros amicos metum, & solium sui fecisset.* Huc accedit quod omnes fugiant, omnes horreant eiusmodi homines, eorum manus violentas pertimescant:

Lite fugant nuptæq; viros, nuptæque mariti. Sic igitur se societate priuant humana, quæ tamen ad eam naturæ humanæ consentiens est, ut eam ob causam Philosophi, hominem *animal sociale*, vocitèt & civile. Estq; hæc societas tam necessaria, ut sine ea vita hæc, vita non sit appellanda: *Qui potest esse vita vitalis,* ait Ennius, *qui nõ in amici beneuolentia conuiescit?* Nullius boni sine socio, inquit Seneca, *inucunda est possessio.* Sicut nec paradisi terrestris possessio sine femina: *Non est bonum hominem esse solum.*

Cogitate si potestis, si quis in desertum, imò in regale aliquod palatiũ transferretur, in quo omnia affluerèt, quæ natura humana posset exoptare, ea tamè conditione, ut in eo perpetuò sine societate vitam duceret, sine superiore, aut inferiore, sine pari & socio, sine homine, aut Angelo, quid consolationis, etiam omni-

*Iust. li. 12.
Ouid. l. 2.
de arte.*

*Ennius
apud Ci-
ceronẽ in
Latio.
Seneca l. 1.
epist. ep. 6.*

omnibus bonis circumfluentibus, habere posset. Statim diceret, ita auguror, date mihi socios, si vultis his fruar bonis, aut me hinc, aliud, vbi non tam ingēs sit bonorum pelagus, educite, nec enim solus esse possum: *delicia mea esse cum filiis hominum. Homo animal est gregarium.* Cicero in Lælio. *Si quid tale posset contingere, vt aliquis nos Deus ex hac hominum frequentia tolleret, & in solitudinem respiciam collocaret, atque ibi supeditans omnium rerum, quas natura desiderat, abundantiam & copiam, hominis omnino adspiciendi potestatem eriperet, quis tam esset ferreus, qui eam vitam ferre posset? cuiq; non auferret fructum voluptatum omnium solitudo?*

Archytas Tarentinus solitus erat dicere, quod si quis in cœlum conscenderet, ibique naturam totius vniuersi, ac astrorum pulchritudinem contemplaretur: hæc tamen quamuis admiranda sint & stupenda, parum ei voluptatis adferrent, si postea deesset, cui hæc referre posset & enumerare. Mirum vero, in modum exhilararetur, si quos haberet, quibus, ea, quæ aut in cœli theatro, aut inde vidisset, posset manifestare. Tam solitudinis osor homo est. Imò durum est homini si Angelorum, aut ipsius Dei cōuersatione familiari priuetur, quæ conuersatio animabus dumtaxat illuminatis, eleuatis ac diuinis familiaris esse solet. Quid? Ipse D. Paulus è suo trium dierum raptu vsque ad tertium cœlum, reuersus, (tertium dico, supputando à primo superiori iuxta B. Chrystostomi opinionem) cum *mirabilia, quæ non licet homini loqui vidisset, ea non potuit silentii velo contegere, sed fratribus suis Christianis transcripsit, non tantum vt eos ad horum mirabilium amorem inflammaret & desiderium: sed etiam, vt per horum recordationem & descriptionem suam ad ea concitaret & adaugeret affectum.*

In eam quoque deuoluo opinionem, vt existimem Iesum Christum voluisse de virgine desponsata nasci, non eas tantum ob causas, quas S. Hieronymus & alij commemorant: *vt in Ægyptum fugiens haberet*

solatium, &c. sed etiam, ut mater eius hominem haberet virginem, qui cum loqueretur de voluptatibus & gaudijs indicibilibus, quibus anima ipsius in conceptione filij sui perfusa fuit & completa: de honore & promissis ab Angelo sibi factis: de læticia, quæ in eius partu, ubi alix mulieres doloribus consistantur accerrimis, persensit: de Angelorum consolatione, ac eorum in sua cellula familiari consortio, quo via est ab ætatis suæ anno tertio, quando nimirum in templo fuit præsentata, usque ad annum quartum decimum, ut Glycas testatur: in eiusmodi siquidem verisimum est illud Poetæ:

*Glycas
part. 3.
annal.*

Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter.

Hoc expertus loquor, cum siquidem in meo itinere Romano omni honore, favore ac benevolentia à Paulo V. esse exceptus, eundemque Christi Vicarium in me homuncionem tam propentum habuisse, ut nihil supra: sapius etiam Illustrissimum Cardinalem Baronium cõuenissem, ac cum eo in proprio suo palatio comedissem, dum me deduceret ac valediceret hæc vultus est verbis: *tales hospites debent sic tractari.* Tam humilis erat, tam blandus & affabilis scriptorũ nostri temporis verè Cæsar.

Ut ad propositum me referant, non potuit nõ mihi esse acerba mors cuiusdam fratris mei germani, in carcere ab hæreticis inclusi, ac in eodem, dum meum iter conficerem mortui, nec non lectoris cuiusdam mei & in theologia magistri è vita discessus qui Paduæ hinc abreptus est, præsertim cum illi duo essent, quibus totã peregrinationis ac itineris mei seriem, omnes in eo euentus plenè planeque debuissim recitare, & toties mea renouasse gaudia, quoties eorum fecissem mentionem.

Ecquis vestrum est, qui si thesaurum in horto, aut crumenam nummis aureis plenã inueniat, fidelem non perquirat amicum cui hæc insinuet, non minus quã arcam, in quam recondat? femina illa euangelica hoc apprimè edocet, quæ inuenta sua dragma non potuit non vicinos cogere & illis dicere: *Inventa dragmam, quam perdideram.* Alter

Alter equidem Simon Atheniensis, alter ille misanthropos esset, qui ita horreret societate hominum, ut non nisi solus & ab omni hominum consortio velleret esse diuisus. Adhuc tamen monstrum illud Alcibiadem habebat præ omnibus commendatum, in quem suæ inhumanitatis venenum effunderet.

Cum itaque ambitio, cholera, ac vindicta solitudinis patres sint, matres nutrices; nam hominum implacabilium, rigidorum, austerorum ac immanifueorum consortium, tanquam ipsi incompatibiles forent, respuimus, reieciimus, & execramur, illorum amicitiam iam contractam sensim postponimus, à contrahenda auocamus, ne scilicet ijs omnibus, quæ vel somniant, calculum addere cogamur; vel ne re aut verbo eorum in nos iram concitemus. *Qui non offendit in verbo, hic perfectus est vir.* Vel etiam ne faciendo eorum iram prouocemus, dicantque nobis illud: *Dic aliquid ut duo simus.*

Nonne & isti aspero, immitti atque efferato ingenio homines, sese ab alijs hominibus, disungunt & dissociant, & gaudio quod est societate hominum & conversatione emanat, omnibusque etiam felicissimis necessarium est, priuant? Si aduerso fortuna statu uis fuerint, si aduersitatum ac molestiarum procellis fuerint iactati, ad quem confugient, cuius consilio, cuius utentur solatio: quem reperturi sunt qui ex parte afflictionum suarum pondus perferat? Quos Simon Cyrenæus in portanda cruce affuturus est? Omnes siquidem ira sua ac vindicta expulerunt, atque exturbarunt. Omnes eos, ut accipitrem columba, ut ouis lupum: ut mus felem fugiant & metuunt. Hinc Ouidius lib. 2. de arte:

Odimus accipitrem quia semper uiuit in armis;

Et pauidum solitos in pecus ire lupos.

Sed nonne & totus mundus si quid aduersi eis contingat, afficitur lætitia? vertitur hoc in risum, cantatur Io Io, *Euge euge.* ignis lætitiæ excitatur: clamant omnes dignum & iustum est. De his id quod Semei quodam die in Dauidem fuga vitæ suæ consulente d
pecto.

2. Reg. 16.

pectore enomuit maledicto, dici adsolet: *Egrede, egredere vir sanguinum, & vir Belial. Reddidit tibi Dominus uniuersum sanguinem domus Saul, &c.* Si quam ferant calamitatem lætatur mundus, non secus ac subrustici, dum caput lupi alicuius capti, vel interfecti, vicatim & domesticatim persicæ innixū defertur, lætari soliti sūt, sed nec baiuli indonati recedūt. Nesciunt se ab alijs, dum incommodi aliquid patitur, irrideri. Et sic quid gaudij quæso habere possunt? Nonnè iniqua prorsus sunt conditione, in quos omnes odio feruntur acerbo? Verè igitur his caræ hæc inhumanitas atque immanitas, ob quam tot molestijs, tot afflictionibus urgentur, immò ob quæ ipsam mortem subinde incurrunt.

*Quid in
epp. Heroi.
ep Dido-
nis.
Salust in
con. Cati-
lina.*

Exerces pretiosa odia & constantia magno,

Si dum me fugias (aut ledas &c) est tibi vile mori.

Annon hoc est velle succumbere sub tasce Elephanti, modo ipse necerur, vt Eleazaro contigit, Elephas? Annon hoc est ignem in sui exitium extinguere? Sic in Catalina Salustius: *quoniam quidem circumuentus, inquit, ab inimicis præceps agor, incendium meum ruina restinguam.* Aut velle mori, vt Samson, modo Philistij ruina conterantur & comprimantur penitus: *morietur anima mea cum Phylistijs.*

I I.

**QVOD IMMISERICORS DEI IRAM
prouocet, & Deum sibi reddat ad-
uersarium.**

OMnes autè istæ angustia: fructus sunt & redditus, quos iis, qui zelo vindictæ ad aliorum perniciem nihil non tentant & conantur, persoluunt homines. Quid etiam mercedis à Deo habeat eorum superbia & implacabilitas dispiciamus. Re pensulatius considerata video, quod de his quinque vel sex modis supplicium sumat: nimirum eorum vitam abbreviando, aut infelicem reddendo, & hic est primus: eos amicorum suorum albo ex-
pun-